

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/13/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8523200076
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marianna Hirková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8523200076.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marianny Hirkovej a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina v spore žalobcu: A. A., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt B. XXX/XX, XXX XX C., právne zastúpený JUDr. Gábor Száraz, advokát so sídlom Garbiarska 20, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 41 986 491, proti žalovanému: D. A. A., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt E. XXX/XX, XXX XX C., právne zastúpenému JUDr. Rastislav Stašák, advokát so sídlom 17. novembra 14, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 42 085 951, v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č.k. 6C/1/2023-125 zo dňa 13.11.2023, takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku I.

II. Z r u š u j e rozsudok vo výroku II. o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že v rámci dedičského konania po neb. manželovi F. A. a to E. A., bolo prejednané dedičstvo, a to tak, že bolo konštatované, čo patrí do BSM, bolo vyporiadané BSM a celé dedičstvo /1/ v konečnom dôsledku bolo, pokiaľ ide o nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania, prejednané tak, že tieto nadobúda manželka F. A. s povinnosťou, na základe vzájomnej dohody, vyplatiť jednej z dedičov určitú sumu, ale následne s povinnosťou v prípade akéhokoľvek prevodu vyžiadať si súhlas synov A., E., A., C. a B. A.. Následne bol zrealizovaný prevod a to kúpna zmluva zo dňa 10.09.2018, medzi vlastníčkou F. A. a jej vnukom - žalovaným, ktorou došlo k prevodu nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania, na aktuálneho vlastníka, teda na žalovaného.

3. Uvedené skutočnosti mal preukázané uznesením o dedení č.k. 1D/39/2017-54 zo dňa 15.05.2017, listom vlastníctva č. XXX k.ú. C., z ktorého vyplýva titul nadobudnutia nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania a to kúpna zmluva V-1585/2018 zo dňa 10.09.2018-162/18. Predávajúca zomrela v januári 2022.

4. Predmetom dedenia, po vyporiadaní BSM, bol iba podiel o veľkosti 1, a teda F. A. dedila po manželovi iba spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2, keďže druhá polovica jej patrila už v rámci vyporiadania BSM. V tomto smere uplatňovanie nároku žalobcom vo vzťahu k celým nehnuteľnostiam bolo od začiatku konania zrejme neúspešné.

5. Skutkový stav subsumoval pod ust. čl. 8, § 78 ods. 1 a 2, § 79, § 133, § 137 písm. c/, § 139, § 140, § 216 ods. 1 CSP, § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 1, § 40a, § 123, § 124, § 132 ods. 1, § 460 Občianskeho zákonníka.

6. Na pojednávaní dňa 13.11.2023 uznesením nepripustil vstup ďalších účastníkov do konania na strane žalobcov ako aj na strane žalovaných. Zároveň nepripustil ani zmenu petitu žaloby, z viacerých dôvodov.

7. V prvom rade poukázal na to, že žaloba bola žalobcom podaná dňa 20.01.2023. Už v prvom vyjadrení žalovaného k podanej žalobe zo dňa 14.03.2023, žalovaný poukázal na ustálenú súdnu prax týkajúcu sa aj predmetného konania, t.j. absenciu ostatných dedičov ako účastníkov konania s poukazom na ust. § 78 ods. 1 CSP. Opakovane uvedenú námietku vzniesol v ďalšom podaní - vyjadrení zo dňa 27.04.2023, ktoré bolo taktiež žalobcovi doručené. Žalobca na túto námietku žiadnym spôsobom nereagoval ani v jednom zo svojich podaní - vyjadrení. Až tesne pred vytýčeným pojednávaním na deň 13. novembra 2023, žalobca dňa 30.10.2023, t.j. len 8 pracovných dní pred pojednávaním, doručil návrh na zmenu žaloby a pripustenie ďalších účastníkov do konania.

8. Súd prvej inštancie sa zaoberal vecnou legitimitáciou v spore. Preskúvanie vecnej legitímácie či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenie povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd skúma vecnú legitimitáciu v spore aj bez návrhu niektorej sporovej strany. Nedostatok vecnej legitímácie má za následok nepriaznivé rozhodnutie pre stranu v spore, ktorá nepreukáže, že je v spore aktívne alebo pasívne legitimovaná. Vo vzťahu k dôkaznému bremenu ohľadom preukázania aktívnej (ako aj pasívnej legitímácie v spore) konštatoval, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí.

9. Žalobca podanou žalobou žiadal, aby súd určil, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Ide o žalobu o určenie či tu právo je alebo nie je, podľa ust. § 137 písm. c) CSP a žalobca môže o určenie žiadať len ak má naliehavý právny záujem na takomto určení. Určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnutelná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiťovi a teda že ju poručiťel vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiťelovým dedičom.

10. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/222/2010 z 14.3.2013, uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. 2US/260/2011 z 9.6.2011, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/218/2016 z 2.2.2017, rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Mcdo/15/2007 z 22.2.2008, sp. zn. 1Cdo/183/2009 a 3Cdo/178/2006. Rozhodovacou praxou súdov bolo ustálené, že v spore o určenie, že tá ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, musia byť účastníkmi (stranami sporu) všetci dedičia poručiťela. Až do vyporiadania dedičstva sú ohľadom takejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci (celého majetku patriaceho do dedičstva), pričom ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa podieľajú na právach a povinnostiach voči iným osobám a preto majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov.

11. Ďalej poukázal na zásadu hospodárnosti konania, na skutkové tvrdenia uvádzané v žalobe, nakoľko už pri jej podaní bolo jasné, kto všetko sú dedičia po neb. F. A., judikatúru Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 5 Obo 80/2011). V zmysle citovaného rozhodnutia NS SR „Nemožno dispozičné právo žalobcu povyšovať nad zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania a tým predlžovať predmetné konanie a zvyšovať trovy ostatných účastníkov konania.“

12. Konštatoval, že v prípade vyhovenia návrhu zo dňa 30.10.2023, /doručenému po 10-tich mesiacoch od začatia konania/ by sa v podstate musel vrátiť na začiatok konania a po tak dlhej dobe začať doručovať pripusteným účastníkom žalobu na vyjadrenie. V jednom prípade sa dokonca musia tieto dokumenty zaslať do USA, kde dlhodobo žije navrhovaný žalovaný B. A.. Následne sa všetky tieto osoby majú právo ku všetkým podaniam vyjadriť. V ďalšom konaní sa má právo k týmto podaniam nových účastníkov vyjadriť žalovaný a rovnako aj žalobca. Všetky tieto kroky spôsobujú zbytočný nárast nákladov a rovnako neprimerane predlžujú celé konanie, a to len z toho dôvodu, že žalobca nezahrnul do žaloby všetky osoby, ktoré musia byť sporovými stranami a tento nedostatok neodstránil ani na základe námietky vznesenej v jeho vyjadrení k žalobe. Poukázal na Základné princípy CSP, konkrétne na čl. 8 a

súčasne aj na čl. 17. Žalobca mal možnosť tieto zmeny vykonať skôr, a to buď v samotnej žalobe alebo najneskôr po doručení vyjadrenia žalovaného k žalobe. Uvedené platí o to viac, že od začiatku konania je žalobca zastúpený advokátom. Nakoľko žalobca takýmto spôsobom nepostupoval a v dôsledku jeho návrhu by bolo potrebné všetky vyjadrenia zaslať všetkým novým účastníkom konania na vyjadrenie, čo logicky vyvolá ďalšie úkony spočívajúce v reakciách na tieto vyjadrenia a v neposlednom rade vyvolá aj odročenie pojednávania, možno konštatovať, že jeho terajší postup je v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, ako aj v rozpore so základnými princípmi CSP.

13. Pokiaľ ide o petiu žaloby, tento bol od začiatku nedôvodný, nakoľko žalobca žiadal určiť, že do dedičstva patrí majetok - nehnuteľnosti ako celok, avšak matka žalobcu nadobudla v rámci dedenia po manželovi iba podiel o veľkosti 1.

14. Odhliadnuc od uvedeného ďalším a podstatným dôvodom zamietnutia návrhu bola tá skutočnosť, že aj keby súd návrhu na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania vyhovel, žiadnym spôsobom by to neovplyvnilo výsledok konania, t.j. zamietnutie žaloby, a to pre jej nedôvodnosť.

15. Žalobou žalobca poukazoval na § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to konkrétne na tú skutočnosť, že ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, takýto úkon je neplatný, teda poukázal na nedodržanie formy a teda následnú neplatnosť kúpnej zmluvy. Pokiaľ ide o poukaz protistrany na neplatnosť takéhoto dojednania a jeho nevykonateľnosť s poukazom na § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a poukaz na nezákonné obmedzenie vlastníckeho práva, súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, nakoľko predmetom dedenia bol iba podiel 1. Ide teda o rozpor takejto podmienky so zákonom. Takto dojednaná podmienka by totiž znamenala zásadné, ničím neodôvodnené obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré by spôsobovalo, že vlastník nemá jedno zo základných vlastníckych oprávnení, t.j. s vlastnenou vecou disponovať podľa svojej vôle. Z uvedeného dôvodu je toto dojednanie neplatné, teda také ktoré nemôže vyvolávať žiadne účinky. Nesplnenie tejto zmluvnej povinnosti, preto nemá vplyv na platnosť samotnej zmluvy o prevode vlastníctva, a teda v takom prípade ani nie je možné určiť, že nehnuteľnosti by mali patriť do dedičstva, nakoľko F. A. tieto už ku dňu svojej smrti nevlastnila. Navyiac žalovaný kupoval nehnuteľnosti v dobrej viere, od vlastníka uvedeného v LV, z ktorého nevyplývali pre vlastníčku žiadne obmedzenia, ani ťarchy.

16. Pokiaľ by aj išlo o platné dojednanie, tak pokiaľ ide o doložku v rámci dedičského konania, že dedička je povinná vyžiadať si súhlas od synov, ktorí sú tam presne menovaní, no pokiaľ sa žalobný návrh opiera o § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čiže o nedodržanie formy, tak takýto dôvod neplatnosti nemôže zakladať absolútnu neplatnosť, ale ak, tak relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy v zmysle § 40a OZ a tejto neplatnosti je možné dovoliť sa v trojročnej premlčacej lehote, inak je právny úkon platný. V tomto prípade 3-ročná premlčacia lehota na dovolanie sa tejto neplatnosti uplynula 10.9.2021 /vklad do katastra bol povolený 10.09.2018/. Žaloba bola podaná na súde dňa 20.1.2023. K prevodu kúpnu zmluvou došlo v roku 2018, predávajúca zomrela v roku 2022, t.j. premlčacia lehota uplynula ešte počas jej života, kedy nikto toto neuplatnil a nenamietal.

17. Súd prvej inštancie podľa ust. § 255 ods. 1 CSP priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

18. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP.

19. Súd prvej inštancie v bode 3 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia konštatoval, že žalovaný bol dobromyseľný a že kúpnu zmluvu uzatváral v dobrej viere s tým, že nehnuteľnosti nie sú ničím zaťažené. S daným konštatovaním súdu nesúhlasil, pretože žalovaný v trestnom konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Stará Ľubovňa, odbor poriadkovej polície, Obvodné oddelenie Policajného zboru Ľubotín, v predprípravnom konaní bol vypočutý povereným príslušníkom PZ, pričom vo svojom výsluchu okrem iného uviedol: „Vedel som, že babka F. A. je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré som od nej kupoval a o povinnosti žiadať si súhlas od svojich synov pri prevode som nevedel. Ústne som sa dohodol, že každému strýkovi vyplatím za rodinný dom sumu 5,000,- eur, najneskôr do 10 rokov.“ Z uvedeného teda vyplýva, že žalovaný má vedomosť o tom, že konal v rozpore s uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa, prostredníctvom súdneho komisára, sp. zn. 1D/39/2017 zo dňa 15.05.2017 a zaviazal sa ústnou dohodou vyplatiť každému strýkovi za rodinný dom sumu 5.000,- eur.

20. Uznesenie Okresného súdu Stará Ľubovňa, prostredníctvom súdneho komisára, sp. zn. 1D/39/2017 zo dňa 15.05.2017 bolo vydané v súlade s uzavretou dohodou dedičov, na základe ktorej nehnuteľnosti nadobudla síce F. A., avšak s povinnosťou vyplatiť G. H. v sume 3400,- eur do konca roka 2017 a zároveň s povinnosťou v prípade akéhokoľvek prevodu vyžiadať si súhlas synov: A. A., E. A., A. A., C. A. a B. A.. Nebohá F. A. si túto svoju povinnosť nesplnila a nehnuteľnosti bez súhlasu predala žalovanému D. A. A., a preto tento právny úkon považuje za neplatný právny úkon, pretože tento odporuje uzavretej dohode dedičov. Nesúhlasil s odôvodnením prvoinštančného súdu, že dohoda dedičov uzavretá uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa, prostredníctvom súdneho komisára, sp. zn. 1D/39/2017 zo dňa 15.05.2017 je neplatne dojednaná a nevykonateľná, a to z dôvodu nejednoznačnosti dohody.

21. Nesúhlasil ani s odôvodnením súdu v bode 6. a bode 7. napadnutého rozhodnutia a v tom, že až dňa 30.10.2023, t.j. len 8 pracovných dní pred vytyčeným termínom pojednávania žalobca doručil súdu návrh na pripustenie zmeny petitu žaloby a pripustenie do konania ďalších účastníkov na strane žalovaného, ako aj na strane žalobcu s poukazom na to, že žaloba bola podaná ešte v januári 2023, nakoľko má za to, že žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu, a to s poukazom na § 139 CSP.

22. Nesúhlasil s rozhodnutím prvoinštančného súdu v bode II. výrokovej časti rozhodnutia, v ktorej súd priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100%, a to vzhľadom na tú skutočnosť, že žalobca sa momentálne nachádza v hmotnej núdzi a žalobca bol taktiež aj oslobodený od zaplatenia súdneho poplatku na základe vlastnej žiadosti a zároveň bol žalobca oslobodený aj Centrom právnej pomoci, rozhodnutím ktorého bol uznaný občanom v hmotnej núdzi. Z uvedeného dôvodu je toho právneho názoru, že súd prvej inštancie mal v napadnutom druhom výroku rozsudku aplikovať ust. § 257 CSP a to nepriznať žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania.

23. Navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodovanie, resp. zmenil a žalobnému návrhu vyhovel a nepriznal žiadnemu z účastníkov sporu náhradu trov konania.

24. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súd prvej inštancie správne ustálil, že pri nadobudnutí nehnuteľností bol dobromyseľný a nemal vedomosť o tom, že by si jeho stará mama F. A. mala vopred vyžiadať súhlas ostatných dedičov na prevod týchto nehnuteľností. Uvedené jednoznačne vyplýva aj z uznesenia, ktoré predložil do konania žalobca, kde sa na str. 2 výslovne uvádza: „Vedel, že babka F. A. je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré od nej kupoval a o povinnosti žiadať si súhlas od svojich synov pri prevode nevedel.“ Skutočnosť, že sa s niektorými zo strýkov dohodol na vyplatení nejakej sumy na tejto skutočnosti nič nemení. V danom prípade ide len o ústne dojednanie s niektorými strýkami, ktoré je diametrálne odlišné od dohody dedičov uvedenej v uznesení 1D/39/2017, ktoré nemá vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva. Nadobudnutie nehnuteľností nebolo ničím podmienené. Na liste vlastníctva nebola v tomto smere uvedená žiadna obmedzujúca podmienka.

25. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil dojednanie dedičov v prípade prevodu nehnuteľností vyžiadať si súhlas s takýmto prevodom, za dojednanie neplatné, keďže by išlo o neodôvodnené obmedzenie vlastníckeho práva. Uvedené dojednanie je aj nejednoznačné a nevykonateľné. Taktiež sa stotožňuje so záverom súdu, že aj pokiaľ by išlo o platné dojednanie, nedodržanie formy (nevyžiadanie súhlasu) by nemohlo zakladať absolútnu neplatnosť právneho úkonu na základe ktorého sa stal vlastníkom nehnuteľností, ale len neplatnosť relatívnu. Tejto sa ale musel žalobca domáhať v zákonom stanovenej všeobecnej premiäčacej dobe, čo však nespravil. Preto jeho nároku nie je možné vyhovieť.

26. Je síce pravdou, že žalobca ako „dominus litis“ je oprávnený s prihliadnutím na ust. § 139 CSP meniť žalobu, avšak v zmysle tohto ustanovenia tak môže robiť jedine so súhlasom súdu. Právo žalobcu meniť podanú žalobu nie je teda neobmedzené. V § 143 ods. 1 CSP sa uvádza, že súd neprípustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. Pripustením zmeny žaloby tak ako to navrhoval žalobca, by došlo v podstate k tomu, že celý spor by sa vrátil na začiatok, kedy by samotnú žalobu, ako aj všetky doterajšie podania bolo potrebné doručovať novým účastníkom. Tí by zároveň boli vyzvaní, aby sa k týmto podaniam vyjadrili. Následne by všetky sporové strany mali právo k týmto vyjadreniam zaujať svoje stanoviská. Celé konanie by sa tak neprímerane predĺžilo. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo 94/2007 a rozhodnutie NS SR sp.zn. 5Obo 80/2011, o ktoré súd prvej inštancie oprel napadnuté rozhodnutie, kedy neprípustil

vstup ďalších účastníkov do konania, nakoľko by taký postup bol v rozpore so zásadou hospodárnosti konania.

27. Žalobca síce bol oslobodený od súdnych poplatkov a rovnako mu bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc prostredníctvom Centra právnej pomoci, čo by za istých okolností mohlo znamenať aj splnenie podmienok v zmysle § 257 CSP, t.z. aby súd nepriznal úspešnej strane nárok na náhradu trov konania. V súvislosti s tým však poukázal na tú skutočnosť, že na nedostatky žaloby a neopodstatnenosť uplatneného nároku poukazoval už pri prvom podaní, t.j. vo vyjadrení k žalobe. Prakticky išlo o totožné dôvody, pre ktoré súd žalobu neskôr zamietol. Napriek tomu žalobca na tieto prostriedky procesnej obrany nereagoval. V dôsledku toho došlo k vzniku ďalších trov konania, keďže bol nútený vyjadriť sa k jeho následnému podaniu a taktiež bol nútený zúčastniť sa súdneho pojednávania. Rovnako bol nútený vyjadriť sa k podanému odvolaniu. So všetkými týmito úkonmi sú spojené nie malé náklady, ktoré by nebol nútený vynaložiť, ak by žalobca správne zareagoval na vytknuté nedostatky žaloby. Vznik uvedených trov konania jednoznačne zavinil žalobca. Preto s prihliadnutím na ust. § 256 ods. 2 CSP považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania za správne.

28. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a priznal mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

29. Žalobca v odvolacej replike uviedol, že na strane 2 predloženého uznesenia je uvedené žalobcove konštatovanie a myšlienky a nie výpoveď žalovaného v trestnom konaní. Tvrdenie žalovaného v podanom vyjadrení považuje za nepravdivé a vytrhnuté z kontextu. Práve naopak v uznesení bol vypočutý žalovaný povereným príslušníkom PZ, pričom vo svojom výsluchu žalovaný uviedol: „Vedel som, že babka F. A. je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré som od nej kupoval a o povinnosti žiadať si súhlas od svojich synov pri prevode som nevedel. Ústne som sa dohodol, že každému strýkovi vyplatím za rodinný dom sumu 5.000,- eur, najneskôr do 10 rokov.“ Je nesporné, že žalobca v spore preukázal vedomosť žalovaného, že jeho stará mama F. A. si pred právnym úkonom mala vopred vyžiadať súhlas ostatných dedičov na prevod sporných nehnuteľností. Nestotožňuje sa s tvrdením žalovaného, že nevyžiadanie si súhlasu na uzavretie právneho úkonu nezakladá absolútnu neplatnosť právneho úkonu ale len relatívnu neplatnosť. Nesplnenie si tejto povinnosti spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ktorým boli prevedené nehnuteľnosti.

30. Žalovaný v odvolacej duplike uviedol, že trvá na tom, že o dohode dedičov o povinnosti starej mamy vyžiadať si vopred súhlas s prevodom nehnuteľnosti nevedel, čo výslovne uviedol aj pri svojom výsluchu v trestnom konaní. Táto skutočnosť vyplýva z uznesenia, na ktoré poukázal aj žalobca. Z uznesenia vyplýva, že žalobca sa mal podľa jeho tvrdenia so žalovaným po smrti jeho matky (t.j. starej matky žalovaného), teda až po tom, čo sa stal vlastníkom nehnuteľnosti, dohodnúť, že mu „dom prenechá za sumu 5.000,- €“. Žalobca teda sám poukázal na to, že po tom čo sa dozvedel o prevode, chcel od žalovaného vyplatenie peňazí, nedomáhal sa určenia neplatnosti prevodu z dôvodu neudelenia súhlasu. Prípadné dojednanie vyplatenia nejakej sumy, a to po relatívne dlhom čase od nadobudnutia nehnuteľnosti v žiadnom prípade nespochybňuje dobromyseľnosť pri nadobúdaní nehnuteľnosti.

31. Žalobca uvádza, že nevyžiadanie súhlasu s prevodom nehnuteľnosti spôsobuje absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu. S takýmto názorom sa nestotožňuje, nakoľko má za to, že ide nanajvýš o neplatnosť relatívnu. Aj žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 17.10.2023 poukazuje na to, že má ísť o neplatnosť podľa § 40 ods. 1 OZ, keďže napadnutý právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú predpokladá dohoda účastníkov. V zmysle § 40a OZ však absencia dojednanej formy právneho úkonu spôsobuje len neplatnosť relatívnu. Preto má za to, že žalobca bol povinný (v prípade platného dojednania takejto formy) domáhať sa určenia neplatnosti v trojročnej premlčacej lehote. Keďže tak neučinil, z dôvodu vznesenej námietky premlčania, súd nemôže návrhu žalobcu vyhovieť.

32. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 CSP), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu dňa 22.05.2024 a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné s výnimkou vo vzťahu k trovám konania.

33. Predmetom odvolacieho prieskumu, vychádzajúc z viazanosti odvolacieho súdu rozsahom i dôvodmi podaného odvolania, bolo posúdiť, či sa súd prvej inštancie dopustil žalobcom tvrdených väd rozhodnutia, a to podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, vychádzajúc pritom z konkrétnych dôvodov ako ich vymedzil odvolateľ v podanom odvolaní.

34. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadom akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

35. Žalobca namietal nesprávne skutkové zistenia prvoinštančného súdu. Súdne rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ. Táto nesprávnosť môže byť spôsobená buď chybným vyhodnotením návrhov na vykonanie dôkazov, alebo nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov, alebo je tu predpoklad tzv. dotvorenia skutkového stavu ďalšími prípustnými prostriedkami procesnej obrany alebo útoku. Odvolací súd zisťoval, či v prejednávanej veci prvoinštančný súd nevykonal navrhované dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu. Prvoinštančný súd vykonal všetky navrhnuté dôkazy relevantné pre rozhodnutie o veci. Prvoinštančný súd správne vyhodnotil, ktoré z dôkazov je vo veci potrebné vykonať a následne aj vyhodnotiť, ktorý dôkaz je spôsobilý priviesť súd k ďalším skutkovými zisteniam a ktoré dôkazy majú vplyv na správne ustálenie skutkového stavu. Prvoinštančný súd tieto dôkazy hodnotil podľa svojej úvahy, každý dôkaz jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti. To, akým spôsobom hodnotil dôkazy súd uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia. Súd dôkazy hodnotil v prejednávanej veci správne, dospel k správnym skutkovým zisteniam, pretože výsledky hodnotenia dôkazov zodpovedajú pravidlám formálnej logiky. Tento postup prvoinštančného súdu je postupom autonómnym, do ktorého odvolací súd nezasahuje. Odvolací súd sa stotožňuje so skutkovým stavom tak, ako ho zistil prvoinštančný súd a je týmto skutkovým stavom viazaný.

36. V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil, sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v konaní súdu prvej inštancie nebol zistený žiaden z vyššie uvedených dôvodov preukazujúci nesprávne zistenie skutkového stavu.

37. Nesprávne právne posúdenie veci predstavuje právnu vadu rozhodnutia, keď na zistený skutkový stav súd buď neaplikoval príslušnú právnu normu, alebo aplikoval nesprávnu právnu normu, alebo obsah správnej právnej normy nesprávne interpretoval, alebo správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval.

38. Odvolací súd skúmal uvedený odvolací dôvod a dospel k záveru, že prvoinštančný súd sa uvedeného pochybenia nedopustil. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Prvoinštančný súd pri právnom posúdení veci nepochybil.

39. Súd prvej inštancie teda opierajúc sa o dostatočné skutkové zistenia tieto správne vyhodnotil, vyvodil z nich i správny právny záver a v konečnom dôsledku aj správne vo veci rozhodol.

40. Odvolací súd sa preto stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

41. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd zohľadňujúc odvolacie námietky dopĺňa.

42. Predmetom sporu je určenie, že nehnuteľnosti, pozemky, dom a garáž, špecifikované v žalobe, patria do dedičstva po neb. F. A.. Žalobu žalobca založil na tých skutočnostiach, že neb. F. A., matka žalobcu a stará mama žalovaného, nehnuteľnosti nadobudla v rámci dedičského konania po svojom manželovi neb. E. A., na základe uznesenia Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1D/39/2017-54 Dnot 55/2017

zo dňa 15.05.2017, avšak s povinnosťou v prípade akéhokoľvek prevodu vyžiadať si súhlas synov: A. A., E. A., A. A., C. A. a B. A.. Neb. F. A. však previedla svoje vlastnícke právo na žalovaného kúpnu zmluvu zo dňa 10.09.2018 bez súhlasu žalobcu.

43. Súd prvej inštancie ustálil, že v rámci dedičského konania po neb. manželovi F. A., E. A., bolo prejednané dedičstvo, a to tak, že bolo konštatované, čo patrí do BSM, bolo vyporiadané BSM a 1 nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania, nadobudla manželka F. A. s povinnosťou v prípade akéhokoľvek prevodu vyžiadať si súhlas synov A., E., A., C. a B. A.. Následne bol zrealizovaný prevod a to kúpna zmluva zo dňa 10.09.2018, medzi vlastníčkou F. A. a jej vnukom - žalovaným, ktorou došlo k prevodu nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania, na aktuálneho vlastníka, teda na žalovaného. Uvedené skutočnosti mal preukázané uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa č.k. 1D/39/2017-54 zo dňa 15.05.2017, listom vlastníctva č. XXX k.ú. C., z ktorého vyplýva titul nadobudnutia nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania a to kúpna zmluva V-1585/2018 zo dňa 10.09.2018-162/18. Predávajúca zomrela v januári 2022.

44. Primárnym dôvodom zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že stranami sporu v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi, neboli všetci dedičia poručiťky. Súd prvej inštancie poukázal na rozsiahlu a konštantnú judikatúru k tejto problematike.

45. Uznesením dňa 13.11.2023 na pojednávaní nepripustil vstup ďalších účastníkov do konania z dôvodu hospodárnosti konania, keď poukázal aj na to, že už vo vyjadrení k žalobe zo dňa 14.03.2023 žalovaný namietal okruh strán sporu. Žalobca až dňa 30.10.2023, ako už bolo nariadené pojednávanie, doručil súdu návrh na zmenu žaloby a návrh na pripustenie ďalších účastníkov do konania.

46. Navyše súd prvej inštancie poukázal aj na nedôvodnosť žaloby, pretože podmienka v uznesení o dedičstve nedôvodne obmedzuje vlastnícke právo, znamená že vlastník nemá jedno zo základných vlastníckych oprávnení, t.j. vlastnou vecou disponovať, preto je takéto dojednanie neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu nesplnenie takejto povinnosti, nemá vplyv na platnosť zmluvy o prevode vlastníctva.

47. Keďže žalobca tieto skutkové závery žiadnym relevantným spôsobom nespochybnil, odvolací súd sa stotožňuje so skutkovým stavom tak, ako ho zistil prvoinštančný súd. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne vec právne posúdil, keď žalobu zamietol pri skúmaní vecnej legitímácie a zistení, že stranami sporu neboli všetci dedičia. Ani tento právny záver nebol žalobcom v odvolaní spochybnený.

48. Bod 3.odôvodnenia napadnutého rozsudku obsahuje vyjadrenie žalovaného k žalobe, teda nejde o skutkové zistenie súdu prvej inštancie. Tvrdenie žalovaného, že žalobca v roku 2022 dvakrát prostredníctvom svojho predchádzajúceho právneho zástupcu vyzval žalovaného na vyporiadanie veci, nebolo zahrnuté medzi skutkové zistenia a následne ani právne posúdené, teda nie je relevantné v danej veci. Navyše uvedené tvrdenie sám žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol na pravú mieru, keď upresnil že ho nevzýval žalobca, ale jeho brat A. A..

49. Žalobca nesúhlasil s konštatovaním súdu prvej inštancie o dobromyseľnosti žalovaného pri uzatváraní kúpnej zmluvy. Časť výpovede žalovaného v trestnom konaní, na ktorú poukazuje žalobca v odvolaní v znení: „Vedel som, že babka F. A. je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré som od nej kúpil a o povinnosti žiadať si súhlas od svojich synov pri prevode som nevedel. Ústne som sa dohodol, že každému strýkovi vyplatím za rodinný dom sumu 5,000,- Eur, najneskôr do 10 rokov.“, žiadnym spôsobom nespochybnuje dobromyseľnosť žalovaného. Práve naopak v tejto výpovedi žalovaný uvádza, že o povinnosti žiadať si súhlas neb. F. A. od synov pri prevode nevedel, teda potvrdzuje táto výpoveď tvrdenia žalovaného o dobromyseľnosti a dobrej viere, keďže nevedel o povinnosti neb. F. A. žiadať súhlas od synov. Ani následná dohoda vyplatiť strýkom sumu 5000 eur, po tom ako túto skutočnosť vyžiadať si súhlas žalovaný zistil, nemá vplyv na dobromyseľnosť žalovaného pri nadobúdaní nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalovaný kúpil nehnuteľnosť v dobrej viere od vlastníka vedeného na liste vlastníctva, z ktorého nevyplývali pre vlastníčku žiadne obmedzenia, ani farchy. Uvedený záver súdu prvej inštancie nebol žalobcom relevantne spochybnený, ani nebol preukázaný opak. Žalobca nenavrhol vykonať dokazovanie k dobromyseľnosti žalovaného

a námietka v súvislosti s výpoveďou žalovaného v trestnom konaní je nedôvodná, pretože v žiadnom prípade dobromyseľnosť žalovaného nespochybuje.

50. Prevod nehnuteľnosti považuje žalobca za neplatný právny úkon, pretože odporuje uzavretej dohode dedičov. Nesúhlasil so záverom prvoinštančného súdu, že dohoda dedičov je neplatne dojednaná a nevykonateľná z dôvodu nejednoznačnosti dohody. Žalobca v tejto odvolacej námietke neuvádza, v čom je právny záver súdu prvej inštancie nesprávny. Súd prvej inštancie správne v odôvodnení rozsudku uviedol, že podmienka uvedená v uznesení o dedičstve je v rozpore so zákonom, pretože neodôvodnene obmedzuje vlastnícke právo, jedno zo základných vlastníckych oprávnení, disponovať vecou, preto je neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

51. Žalobca môže počas konania, avšak iba so súhlasom súdu, meniť žalobu. V prejednávanej veci prvoinštančný súd zmenu žaloby nepripustil ani nepripustil vstup ďalších účastníkov do konania, čo aj patrične odôvodnil. Proti dôvodom nepripustenia zmeny žaloby ani ďalších účastníkov žalobca žiadne konkrétne odvolacie námietky nevzniesol, iba všeobecne namietal, že nesúhlasí že až dňa 30.10.2023, t.j. len osem pracovných dní pred pojednávaním doručil návrh na pripustenie zmeny žaloby a ďalších účastníkov do konania. Je preukázané z obsahu súdneho spisu, že dňa 30.10.2023 bola súdu doručená zmena žaloby a návrh na pripustenie do konania ďalších účastníkov. Pojednávanie sa konalo dňa 13.11.2023.

52. Vzhľadom na uvedené okolnosti považoval odvolací súd odvolanie žalobcu za nedôvodné a rozsudok prvoinštančného súdu vo výroku I. podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

53. Súd prvej inštancie úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobca podal odvolanie aj proti výroku o trovách konania. Namietal, že prvoinštančný súd mal aplikovať ust. § 257 CSP, pretože žalobca sa nachádza v hmotnej núdzi, bol oslobodený od zaplatenia súdneho poplatku.

54. Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnej strane sporu, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti v konaní musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.

55. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

56. Vo vzťahu k aplikácii ust. § 257 CSP odvolací súd uvádza, že toto ustanovenie predstavuje výnimku pri rozhodovaní o trovách konania. Jeho účelom je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného práva. Je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol všetky rozmanité situácie, právo sa dotvára sudcovským výkladom v medziach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynuli z použitia všeobecných zásad náhrady trov konania.

57. Ustanovenie § 257 CSP nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane sporu. Vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Zo slovného znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti.

58. Zákon explicitne nevypočítava, ktoré okolnosti sú relevantné do takej miery, že môžu predstavovať dôvod na nepriznanie náhrady trov konania. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých strán sporu a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávnenej strany. Významnými z hľadiska aplikácie § 257 CSP sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj strán v priebehu konania a pod..

59. Aplikáciou ust. § 257 CSP napriek tomu, že žalobcovi bol rozhodnutím Centra právnej pomoci priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci, sa prvoinštančný súd vôbec nezaoberal. Ak sa aplikáciou ust. § 257 CSP súd prvej inštancie vôbec nezaoberal, napriek tomu, že z obsahu súdneho spisu okolností na posúdenie aplikácie tohto ustanovenia vyplývajú, vzhľadom na rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi, podľa názoru odvolacieho súdu odňal žalobcovi vo vzťahu k trovám konania právo na spravodlivý proces.

60. Preto odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil rozsudok vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

61. Úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci bude opätovne rozhodnúť o trovách konania s tým, že posúdi pomery tak na strane žalobcu, ako aj na strane žalovaného, s dôrazom na to, či na strane žalobcu existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

62. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že v prípade použitia ust. § 257 CSP, je súd povinný vytvoriť procesný priestor umožňujúci stranám vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia.

63. Zároveň odvolací súd poukazuje na to, že výrok o nároku na náhradu trov konania musí byť formulovaný tak, že v ňom musí byť uvedené nielen kto a komu má zaplatiť náhradu trov konania, ale musí v ňom byť uvedená aj formulácia, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na právny názor vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016.

64. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie i o náhrade trov tohto odvolacieho konania v zmysle ust. § 396 ods. 3 CSP.

65. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).